

Ve své práci jsem se zaměřila na analýzu systému trestů dvou právních řádů – a to právního řádu České republiky a právního řádu Ukrajiny.

Právě problematika systému trestů v obou těchto státech je podle mého názoru velmi aktuální a hodně diskutovanou záležitostí. Na Ukrajině byl nový Trestní zákon který nahradil dosavadní Trestní zákon z roku 1960 přijat dne 5. dubna 2001 zákonem č. 2341-16 s účinností od 1. září 2001. Touto legislativní změnou došlo k velkému posunu v trestněprávní oblasti a k modernizaci trestního práva s ohledem na vyspělé evropské státy.

Nová kodifikace trestního zákoníku ČR, který je také dost zastaralý a pochází z roku 1961, tedy z doby Československé socialistické republiky, se teprve předpokládá. Nové návrhy několikrát neuspěly v Poslanecké sněmovně, což ale nebrání rekodifikačnímu týmu v pokračování ve své práci.

Oba dva řády jsou založené na přesvědčení, že ochrany demokratického státního a společenského zřízení, práv a svobod a také ochrany života jednotlivce se má dosahovat především mimotrestními prostředky. Na protiprávní jednání je třeba reagovat trestněprávními prostředky až v krajních případech, protože trestní právo musí být pouze subsidiární, pomocný prostředek v právním řádu a ve společnosti.

Ve své práci se vedle rozboru jednotlivých druhů trestů obou právních řádů věnuji zejména pozornost výjimečnému trestu odnětí svobody, vzhledem k jeho většímu zásahu do práv a svobod jednotlivce. V neposlední řadě zkoumám také problematiku trestání mladistvých.

Zároveň chci ve své práci zmínit i roli Evropské úmluvy o lidských právech a její význam v oblasti trestních sankcí a některé úvahy o účelu trestu. K této problematice bych chtěla dodat jen jeden citát významného myslitele 19. století Francesca Carrara, protože podle mého názoru má velký význam i v současné době: „Účelem trestů není ani ochrana, ani náprava, nýbrž odstranění nebezpečí pro společnost...“¹

Jednou ze zásadních povinností při ukládání trestu je maximálně možným způsobem šetřit základní lidská práva a důstojnost pachatele. Trest s sebou nese některá omezení,

něco, co je principiálně nepřijatelné, ale i přesto nutné. Trest však nesmí být nepřiměřeně přísný. Ovšem, u některých zvláště závažných trestných činů musí být trest uložen, jelikož jeho neuložení by znamenalo, že jsou výjimečné okolnosti, za kterých je možné spáchat jisté mimořádné činy, čímž by vědomí nedotknutelnosti určitých hodnot (například lidského života) bylo narušeno. S požadavkem zachování lidské důstojnosti v ukládání trestu souvisí i spravedlivost trestu. Tato spravedlivost je jedním ze základních atributů a pojmovým znakem trestu. Pouze spravedlivý trest může plnit žádaný společenský účel. Je však nutno odlišovat pojem spravedlivost a spravedlnost. Pojem spravedlivost nejprve použil v české trestněprávní nauce prof. Solnař a poté od něj převzal tento pojem prof. Novotný a další trestněprávní vědci. Spravedlivost trestu, podle prof. Novotného spočívá v tom, že není ani mírnější, ani přísnější, než je nutné k ochraně společnosti před trestnými činy.